

tyce państw skandynawskich, nadbałtyckich, Półwyspu Iberyjskiego, Europy Środkowo-Wschodniej, krajów Ameryki Środkowej oraz Azji (zwłaszcza Japonii).

Recenzowana książka ukazała się w nakładzie zaledwie kilkuset egzemplarzy. Stanowi ona jedną z pierwszych pozycji w historiografii polskiej, która podejmując się oceny europejskiej polityki zagranicznej Niemiec okresu międzywojennego, zrywa z tradycyjnym spojrzeniem na ten problem przez pryzmat stosunków polsko-niemieckich oraz wywołanej i przegranej przez faszyzm hitlerowski II wojny światowej. Stąd będzie ona z pewnością użyteczna w poznaniu przez czytelnika tej interesującej, a zarazem kontrowersyjnej problematyki, co ułatwić może dodatkowo wyposażenie książki w indeks osobowy.

Dariusz Matelski

Auf dem Weg zum Binnenmarkt. Europäische Integration und deutscher Föderalismus. Herausgegeben J. Thies, W. Wagner. Verlag für Internationale Politik GmbH, Bonn 1989, 336 ss.

Książka prezentuje wybór artykułów i dokumentów opublikowanych w latach 1986-1988 na łamach czasopisma „Europa Archiv”. Redakcja wybrała te teksty, które omawiały najważniejsze problemy dla Wspólnoty u schyłku lat osiemdziesiątych i u progu tworzenia jednolitego rynku wewnętrznego w 1992 r. Stąd też obok artykułów dotyczących realizacji Jednolitego Aktu Europejskiego (R. Hrbek, T. Läufer) zamieszczono bogaty wybór materiałów poświęconych RFN i roli tego kraju w procesie tworzenia Europy bez granic (K. O. Nass, R. Hellwig, E. Stoiber, G.-B. Oschatz, H. Risse), a także stosunków Wspólnoty z krajami spoza ugrupowania (E. Rhein, H. Krenzler). Czytelnik znajduje tu również artykuły prezentujące zagadnienia: produkcji rolnej we Wspólnocie (S. L. Mansholt), ochrony środowiska (J. Østrøm Møller), Europejskiej Unii Walutowej (N. Kloten) i azylu (A. Casella). Część artykułową kończy *résumé* dokonań Wspólnoty w pierwszym półroczu 1988 r.

Uzupełnieniem części artykułowej jest wybór dokumentów, usystematyzowanych w półroczne przedziały czasowe wyznaczone kolejną zmianą przewodniczącego Rady i prezentujące działania podejmowane przez Wspólnotę. Czytelnik znajdzie tu zarówno tekst Jednolitego Aktu Europejskiego, jak i deklaracje przyjęte przez członków Wspólnot w ramach Europejskiej Współpracy Politycznej oraz wybór oświadczeń Parlamentu Europejskiego. W książce zamieszczono również wywiad udzielony w 1988 r. przez Margaret Thatcher, którego motywem przewodnim był stosunek do przyszłego rozwoju Wspólnot Europejskich.

Ilona Romiszewska

Das Ende der Teilung: der Wandel in Deutschland und Osteuropa. In Beiträgen und Dokumenten aus dem „Europa Archiv”. Hrsg. von Jochen Thies, Wolfgang Wagner. Verlag für Internationale Politik, Bonn 1990, 340, ss.

Zmiany w Europie i nowe perspektywy jej rozwoju są przedmiotem licznych obserwacji, studiów i analiz naukowych. Bardzo aktywny w tym względzie jest *Forschungsinstitut der Deutschen Gesellschaft für Auswärtige Politik* w Bonn, którego organem naukowym jest czasopismo „Europa Archiv”. Na przełomie lat 1989/90 podjęło się ono opublikowania książki obejmującej prace dotyczące zmian